

ภาคผนวก 11-3

การประชุมสัมมนา

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์

ทีมที่ปรึกษาได้จัดประชุมเสวนาเพื่อระดมสมองพีช 8 ชนิด การสัมมนาแต่ละครั้งจะเสวนาคราวละพีช โดยมีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาพีชมาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และผู้เข้าร่วมสัมมนาจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง ครั้งละประมาณ 15 ท่าน ที่ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

เนื้อหาของสรุปรายงาน ส่วนแรกเป็นรายชื่อวิทยากรที่มาให้ข้อมูลในการสัมมนาแต่ละครั้ง และส่วนที่สองเป็นสรุปประเด็นหลักซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. รายชื่อวิทยากร

มันสำปะหลัง :	คุณเสรี เต๋นวรรลักษณ์	นายกสมาคมการค้ามันสำปะหลังไทย
	คุณธีระ ตันติพานิชย์กุล	ผู้จัดการสมาคมการค้ามันสำปะหลังไทย
	ดร.เจริญศักดิ์ โจรนฤทธิพิเชษฐ์	ภาควิชาพีชไร่นา คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	ดร.วิจารณ์ วิชชุกิจ	คณบดีคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อ้อยและน้ำตาล :	คุณชัช ชินธรรมมิตร	ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ บมจ.น้ำตาลขอนแก่น (KSL)
	ดร.พิพัฒน์ วีระถาวร	บริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน)
ยางพารา :	ดร.หลักชัย กิตติพล	นายกสมาคมยางพาราไทย สมาคมยางพาราไทย จ.หาดใหญ่
	ดร.ชัยโย ตรังอดิษฐ์กุล	อุตสาหกรรมยางแปรรูป
	คุณประชัย กองวาริ	สมาคมผู้ผลิตถุงมือยางไทย
	คุณบุญหาญ คู่อุดมยิ่ง	เลขาธิการกลุ่มผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมยาง

คุณอัฐ อดุสหาภิจอำนาจ รองประธานกลุ่มอุตสาหกรรมผู้แทนจากกลุ่ม
อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง สมาอุตสาหกรรม
แห่งประเทศไทย

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ :	ดร. ทวีศักดิ์ ภู่อล่า	บริษัท สวีทซีดส์ จำกัด
ข้าว :	ดร.สุทัศน์ ศรีวัฒนพงศ์	มูลนิธิข้าวไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
	รศ.ดร.อภิชาติ วรรณวิจิตร	ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์ข้าว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	คุณวรวงศ์ พิชญ์พงศ์ศา	นครหลวงค้าข้าว
	คุณวัลลภ มานะธัญญา	บริษัท บางซื่อโรงสีไฟเจียเม้ง จำกัด
กุ้ง	ดร.ผนิศวรร ชำนาญเวช	สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย
	คุณไพรัตน์	ผู้แทนจากบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)
ไก่	คุณคึกฤทธิ์ อารีปกรณ์	สมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อการส่งออกไทย
		ผู้แทนจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการผลิตสัตว์ปีก
โคนม	คุณนภดล ศิวะบุตร	ผู้อำนวยการบริหารฝ่ายองค์กรสัมพันธ์ บริษัท เนสท์เล่ (ไทย) จำกัด
	คุณอำนาจ ทงก๊ก	สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด

2. สรุปผลการสัมมนา

สรุปผลการสัมมนา จะดึงเฉพาะประเด็นหลักสำคัญๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย แยกรายชื่อ
ได้ ดังนี้

ก. กลุ่มย่อย : ข้าว

ดร.สุทัศน์ (มูลนิธิข้าวไทย): พุดถึงมิติในการพัฒนา R&D จากภาพรวมการเกษตรของไทย ที่ดินภาค
การเกษตรของไทยทั้งหมด 130 ล้านไร่ เป็นพืชไร่ ไม้ยืนต้น ถ้าต้องการปลูกพืชบางชนิดเพิ่ม เช่น ปาล์ม
น้ำมัน ยางพาราจะหาที่ดินที่ไหน ดังนั้น ต้องมาคุยกันระหว่างผู้ใช้ประโยชน์ของพืชทุกตัว ไทยส่งออก
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อันดับ 4 ของโลก เราผลิตได้มากเพราะเราเปิดพื้นที่ป่ามาก เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่า
ถั่วเหลือง ยังไม่พอใช้เราพยายามผลิตให้พอใช้และนำเข้าบ้าง ฝ่ายเราเคยมีพื้นที่ปลูก 3 แสนไร่ มีปัญหา
โรคแมลง ที่จริงแล้วขณะนี้เกษตรกรใช้ฝ้ายตัดต่อยีนส์ถึงร้อยละ 80 จะทำอย่างไรให้โปร่งใส

ประเด็นเรื่องข้าว ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 430 กก./ไร่ สังเกตว่าประเทศในภูมิภาคนี้สูงกว่าไทยเฉพาะข้าวพันธุ์ธรรมดา เวียดนาม 600 กก./ไร่ ชาวนาไทยเก่งๆ บางรายได้ถึง 1,000 กก./ไร่ ในภาคอีสานพื้นที่ปลูกสูงสุดและเป็นนาปี ซึ่งต้องรอน้ำฝนผลผลิตต่อไร่ จึงไม่สูงเท่ากับการปลูกในพื้นที่ชลประทาน ซึ่งประเด็นนาปรังให้ผลผลิตสูงกว่านาปี เพราะนาปรังมีน้ำชลประทาน ปัญหา คือ ข้าวต้องการน้ำจะทำอย่างไรให้มีพื้นที่ชลประทานมากขึ้น ขณะนี้ประมาณ 20 % ที่อยู่ในเขตชลประทาน อยากจะเพิ่มเป็น 40-50 % จะต้องทำอย่างไร

ด้านการวิจัย ศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งเทคโนโลยีชีวภาพ แต่ปัญหา คือ คนไม่เข้าใจว่าเทคโนโลยีชีวภาพคืออะไร งานวิจัยด้าน Agri-biotech ซึ่งวิจัยเรื่อง Genome ศึกษาเรื่องยีนส์ การวิจัยยีนส์เราประโยชน์ เรื่องพันธุที่ได้เป็นพันธุ์ธรรมดา ไม่ใช่ GMO และเราจะได้รับความรู้มาใช้มากกว่าเรื่องข้าว เช่น ความหอม นำไปใช้กับถั่วเหลืองได้ด้วย เป็นต้น

ความพยายามพัฒนาในอนาคต ทุกขั้นตอนต้องเป็นธุรกิจ การเพาะเมล็ดพันธุ์มีธุรกิจเพาะในภาคจากนั้น ปลูกใส่เครื่องจักรเพื่อปักดำ ปัจจุบันชาวนานิยมใช้เครื่องจักรในการดำนาแทนคน กรมการข้าวออกเทคโนโลยีการโยนกล้า เป็นการเพาะในถาด ดึงกล้าขึ้นมาแล้วโยน การเก็บเกี่ยวด้วยรถเกี่ยวข้าว การพัฒนาระบบการเกษตรมาเป็น GMO มีอยู่ใน 25 ประเทศ 16 ประเทศอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา ในอนาคตข้าวจะมาก เพราะเงินเริ่มใช้ข้าว BT ส่งผลให้เทคโนโลยี GMO เดินได้ สำหรับเรื่องพัฒนาคุณภาพข้าวมีคนสนใจน้อย สุดท้ายเป็นการเกษตรอุตสาหกรรม ทำฟาร์มต้องขนาดใหญ่จึงจะอยู่รอด มีเกษตรกร 3.7 ล้านครัวเรือน 1 ล้านครัวเรือนเป็นรายใหญ่ อีก 2.7 เป็นรายย่อย ซึ่งจะทำอย่างไรที่ที่ต้องการทำยาก ติดปัญหาเรื่องการบริหารจัดการ นโยบาย ราชการ-เอกชน ที่ต้องหาแนวทางแก้ไข และเราไม่ค่อยร่วมกับเอกชนร่วมมือกันพัฒนา เอกชนต้องช่วยคิดเพราะเป็นคนนำไปใช้

การปลูกพืชเป็นเรื่องของสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราไม่สามารถควบคุมได้ต่างจากการเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ หมู เป็นต้น ที่เราสามารถควบคุมทุกอย่างได้ และยิ่งถ้าสภาพแวดล้อมแปรปรวนมากๆ อย่างปัจจุบัน ยิ่งเป็นเรื่องยากขึ้นไปอีก

เรื่อง Contract Farming เป็นสิ่งสำคัญในการเข้ามาช่วยให้เกิดการจัดระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะเป็นการสร้างราคาที่แน่นอนให้เกษตรกร เช่น ที่โคราช โดยเฉพาะที่ลำตะคองก็เป็นสหกรณ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รายใหญ่ ซึ่งรายใหญ่อย่างบริษัทซีพี เบทาโก ถ้าต้องการข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต้องไปที่นั่น

เพราะการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ช่วงหน้าฝนและเก็บหน้าแล้งพอดี และทำให้ปลอดภัยจากโรคพืช ความชื้นต่ำ ซึ่งเป็นที่ต้องการของโรงงาน ดังนั้น ทางโรงงานจึงทำสัญญากับสหกรณ์ฯ โดยกำหนดเกรด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และราคากันไว้กับสหกรณ์ฯ ซึ่งช่วยให้โรงงานลดค่าบริหารจัดการลงได้ส่วนหนึ่ง เพราะ ความจริงทางโรงงานไม่ต้องการซื้อขายผ่านนายหน้า แต่บางครั้งมันจำเป็นเพราะผลผลิตหายาก ซึ่งก็ทำให้เกิดการแข่งขันกันตามมา

การประกันราคาเป็นสิ่งที่ดี ตัวอย่างเช่น ชาวนาที่ปลูกข้าวในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ที่น่าเห็นใจ เพราะตอนนี้ทางจีนพัฒนาคุณภาพข้าวและแข่งขันได้ คุณภาพดีกว่า และให้ผลผลิตสูงกว่า ซึ่งเป็นสิ่งที่น่า เป็นห่วง เพราะตอนนี้การส่งออกข้าวไปจีนตอนนี้ลดลง จึงเป็นที่น่าสนใจว่าจะทำอย่างไรให้ผู้ปลูกข้าวหอม มะลิตอนนี้มีรายได้เพิ่ม เพราะฉะนั้นแนวทางหนึ่งที่เราทำอยู่ คือ ให้เป็นข้าวอินทรีย์ แต่ก็มีคำถามตามมา อีก คือ ข้าวอินทรีย์ก็มีหลายที่ เช่น ข้าวอินทรีย์สุรินทร์ ข้าวอินทรีย์เชียงราย และข้าวอินทรีย์อุบลฯ ที่ไหน ดีกว่ากันเป็นข้อถกเถียงกัน เพราะทั้งหลายเหล่านี้ทำให้ราคาไม่เท่ากัน แต่ก็ไม่สำคัญเพราะที่สำคัญจริงๆ คือ เราจะช่วยเขาได้อย่างไร เพราะปีหนึ่งเขาสามารถทำข้าวได้เพียงครั้งเดียว

ดร.อภิชาติ : การพัฒนาพันธุ์ข้าวทางชีวภาพ ชี้ความสามารถในการแข่งขันในการพัฒนาพันธุ์ข้าวของ ประเทศไทย ซึ่งจะเน้นไปที่พันธุ์ข้าวหอมมะลิในตอนนี้น่าจะดี เพราะเรามีพื้นที่ในการปลูกข้าวที่ใหญ่ จึงมี Economies of scale ที่ดี มีโรงสีมาก และข้าวที่ได้มีคุณภาพดี แต่อาจจะติดอยู่ที่ปัญหาความอุดม สมบูรณ์ของดิน โดยเฉพาะในภาคอีสานซึ่งผลผลิตเฉลี่ยต่ำ จึงให้ดูเหมือนว่าเรามีต้นทุนการผลิตที่สูง ชี้ ความสามารถของชาวนาสำหรับอยู่ในระดับสูง เช่น ชาวนาในภาคกลางที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ในส่วนของโรงสีนั้นก็มีความสามารถล้มเหลือและมีจำนวนมาก ทำไม่ต้องมาสนใจเรื่องการพัฒนาพันธุ์ข้าว เพื่อที่ดำรงพันธุ์ข้าวและเพื่อพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้น และปัจจุบันจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น แต่พื้นที่การ เพาะปลูกยังเท่าเดิม เราจะทำอย่างไรให้ผลผลิตต่อไร่ของเราเพิ่มขึ้น แนวโน้มการพัฒนาพันธุ์ข้าวปัจจุบัน โจทย์ที่สำคัญ คือ ทำอย่างไรให้ข้าวมีอายุสั้นลง ซึ่งเป็นสิ่งที่เกษตรกรสนใจมาก กิจกรรมพัฒนาพันธุ์ข้าวของ เรา เรามุ่งไปที่พัฒนาพันธุ์ข้าวจากพันธุ์พื้นเมือง การสร้างพันธุ์ข้าวใหม่แบบ non GMO

ผู้เข้าร่วม : ปัญหาการปลอมปนข้าวหรือข้าวผสมที่ไม่ได้คุณภาพตามการรับรอง เป็นปัญหาในการ ตรวจสอบ เนื่องจากการจะมาตรวจนับข้าวจะเป็นเรื่องยากมากเมื่อปนกันแล้ว เพราะข้าวบางพันธุ์เมื่อปน กันแล้วมีลักษณะทางกายภาพที่เหมือนกัน จนแยกไม่ออกจนกว่าจะหุงแล้วปล่อยให้เย็นแล้วแข็ง จึงรู้ว่า ข้าวมีการผสมเกินมาตรฐานที่ระบุ เรื่องมาตรฐานของข้าวจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากอีกเรื่องหนึ่ง

ข้อสรุป

ระดับปัจจัยการผลิต และการผลิต

1. การวิจัยและพัฒนาพันธุ์ข้าว ไม่มีกรอบทางการตลาดเข้ามาดูแล พันธุ์ข้าวใหม่อย่างปทุมธานี เข้าไปทำลายตลาดข้าวมูลค่าสูงอย่างหอมมะลิ
2. ขาดแคลนแรงงานในการผลิต ทำให้มีต้นทุนที่สูงขึ้น ต้องใช้เครื่องจักรมากขึ้น การวิจัยและพัฒนาเทคนิคการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวด้วยเครื่องจักรยังมีน้อย เครื่องจักรส่วนใหญ่มีราคาแพง โดยเฉพาะเครื่องเกี่ยวข้าว เกษตรกรพื้นที่นาปีในอีสานไม่คุ้มทุนที่จะมีเครื่องเกี่ยวของตนเอง เพราะใช้งานได้ปีละครั้ง การขนย้ายเครื่องเกี่ยวมาจากภาคกลางมักทำได้ล่าช้า ทำให้เลยระยะเวลาเก็บเกี่ยวที่ดีที่สุด ผลผลิตต่อไร่และคุณภาพข้าวจึงลดลงอย่างมีนัยสำคัญ
3. สำหรับเกษตรกรที่ต้องการเปลี่ยนกิจกรรมการทำนาเคมีเป็นนาข้าวอินทรีย์นั้น จำเป็นต้องมีแหล่งเงินทุนระยะยาว เนื่องจากการลงทุนในระยะเริ่มต้นของการปรับเปลี่ยนนั้นมีการใช้เงินลงทุนที่สูงกว่าปกติ และโอกาสที่ผลผลิตใน 2 ปีแรกจะน้อยกว่าปกติ
4. ในกิจกรรมทางเกษตรในพื้นที่ชลประทาน ข้าวจัดว่าเป็นกิจกรรมที่ให้รายได้สูงกว่ากิจกรรมอื่นๆ ดังนั้นเกษตรกรในพื้นที่ชลประทานจึงนิยมปลูกข้าวมากกว่าปีละ 2 ครั้ง

ระดับการรวบรวมผลผลิตและแปรรูป

การขนย้ายข้าวมายังแหล่งรวบรวมนั้นมีลักษณะเทกอง แต่ข้าวคนละสายพันธุ์จะมีคุณสมบัติทางเคมีที่แตกต่างกัน การนำข้าวมาแปรรูปจำเป็นต้องรู้คุณสมบัติทางเคมีของข้าว เมื่อวัตถุดิบมีความหลากหลายมากและไม่สามารถควบคุมปริมาณได้ จึงทำให้การแปรรูปที่มีความซับซ้อนทำยากขึ้น

ข. กลุ่มย่อย : มันสำปะหลัง

ผู้แทนสมาคมการค้ามันสำปะหลัง : ในแต่ละปีไทยจะมีผลผลิตมันสำปะหลังประมาณ 28-29 ล้านตัน แต่ในปีนี้มีปัญหาเรื่องภัยแล้งและเพลี้ยแป้ง ผลผลิตจึงต่ำกว่าปกติ จากตัวเลขของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เดือนมิถุนายน แจ้งว่ามีผลผลิตภายในประเทศ 21.59 ล้านตัน ผลิตเฉลี่ย 3 ตันต่อไร่ แต่ในปีปกติ เช่นปี 2551-2552 มีผลผลิตประมาณ 29 ล้านตัน โดย 24% จะทำเป็นมันเส้น (ใช้ในประเทศ 20% ส่งออก 80%) ทำแป้งมัน 55% (ใช้ในประเทศ 35% ส่งออก 65%) และที่เหลือผลิตเอทานอล การส่งออกมันเส้นของเราที่ผ่านตลาดหลัก คือ จีน โดยจีนนำไปสกัดเป็นแอลกอฮอล์เพื่อใช้เป็นส่วนผสมของ

อุตสาหกรรมสีทาบ้าน โดยใน 7 เดือนแรกของปีนี้เราส่งออกไป 3 ล้านตัน แต่ไตรมาส 3 และ 4 คาดว่าจะลดเหลือประมาณ 1 ล้านตัน เนื่องจากเราไม่มีสินค้าส่งขาย ในอดีตสินค้ามันอัดเม็ดตลาดหลักของไทย คือ สหภาพยุโรป แต่ช่วงหลังๆ ไทยไม่ได้ส่งออกให้ เนื่องจากผลผลิตธัญพืชในกลุ่มสหภาพยุโรปค่อนข้างดี แต่ในปีนี้เป็นแน่ เพราะสหภาพยุโรปมีปัญหาหน้าท่วม ภัยแล้ง อาจนำเข้าจากไทยอีก แต่เราอาจจะไม่มีของส่งให้เพราะผลผลิตมีจำกัด

สำหรับการส่งออกแป้งมัน 6 เดือนแรก ส่งออก 1.4 ล้านตัน การส่งออกแป้งมันในปีนี้น่าจะประมาณ 2 ล้านตัน แต่มูลค่าการส่งออกน่าจะสูงกว่าปีที่ผ่านมา เพราะราคาในปีนี้อยู่สูงกว่า ราคาส่งออกแป้งมันที่สหรัฐ 620-640 ดอลลาร์ต่อตัน ซึ่งคาดการณ์ความต้องการในปี 2010 อยู่ที่ประมาณ 1.38 ล้านตัน ซึ่งจะใช้มากในอุตสาหกรรมความหวาน แต่เนื่องจากราคาแป้งมันตกที่ราคา 20 บาท/กิโลกรัม อุตสาหกรรมจึงหันไปใช้น้ำตาล ซึ่งให้ความหวานมากกว่าและมีราคาถูกกว่ามาก ส่วนเอทานอลของไทยมีวัตถุดิบแต่อุตสาหกรรมกลับไม่โตซึ่งเป็นที่น่าเสียดาย เพราะถ้าโตจะลดการนำเข้าพลังงานได้มาก ปัจจุบันโรงงานผลิตเอทานอลอยู่เพียง 19 โรงงาน มีกำลังการผลิตประมาณ 2 ล้านกิโลลิตรต่อวัน เป็นของมันสำปะหลังประมาณ 8 โรงงาน มีกำลังการผลิตประมาณ 1.2 ล้านลิตรต่อวัน และปีหน้ามีการคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นมาเป็น 16 โรง แต่ราคามันสำปะหลังปัจจุบันอาจจะทำให้ต้องหยุดชะงักไป และปัจจุบันในส่วนของเอทานอลก็ได้รับผลกระทบจากกฎหมาย เนื่องจากจัดอยู่ในกลุ่มของแอลกอฮอล์ไม่ใช่เชื้อเพลิง ซึ่งมีการจำกัดด้านการซื้อขาย และยังไม่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลเท่าที่ควร

จุดแข็งของมันสำปะหลัง คือ ใช้งานได้หลายหลากทั้งเป็นอาหาร พลังงาน ปลุกง่าย และเก็บเกี่ยวง่าย มีความยืดหยุ่นในเรื่องของระยะเวลาเก็บเกี่ยวค่อนข้างมาก ส่วนจุดอ่อน คือ มีอายุการปลูกก่อนเก็บเกี่ยวที่ค่อนข้างยาว

ในอดีตกว่า 50 ปี เราเป็นผู้ส่งออกมันสำปะหลังอันดับหนึ่ง ผลผลิตของเราเมื่อ 30 ปีก่อนอยู่ประมาณ 2.2-2.3 ตันต่อไร่ และเพิ่มเป็น 3 ตันต่อไร่ในปัจจุบัน และคาดว่าจะเพิ่มให้ได้ 4 ตันต่อไร่ แต่มาพบปัญหาเรื่องเพลี้ยแป้ง และเรื่องต้นพันธุ์ นอกจากนี้ เกษตรกรยังไม่สนใจเรื่องพื้นที่เพาะปลูก การเช่าก่อนพันธุ์ก่อนปลูก จึงขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ช่วยดูแลในส่วนนี้ด้วย เพื่อให้มีผลผลิตเพียงพอที่จะค้าขายได้

ดร.เจริญศักดิ์ : จากการที่ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกมันสำปะหลังเป็นอันดับหนึ่งของโลก จะมีการวิเคราะห์ประเด็นเรื่องสภาพแวดล้อม โรคแมลงต่าง ๆ โดยเฉพาะเพลี้ยแป้ง พันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดี หลังจากปี 2000 โดยเริ่มจากพันธุ์ระยอง 90 เกษตรศาสตร์ 90 จะมีพันธุ์ที่ดีกว่าออกมามาก ซึ่งทางภาคเอกชน มูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทยจะเข้ามาสนับสนุน ทำให้พื้นที่ปลูก 70-80% เป็นพันธุ์ดีหมด มีพันธุ์ระยอง 1 ที่เป็นพันธุ์พื้นเมืองที่ทนทาน งอกดี ทำให้อุตสาหกรรมเกิดขึ้นได้ สามารถปลูกได้ทั้งปีทั่วประเทศ เก็บเกี่ยวง่าย คุณภาพแป้งเฉลี่ยทั้งปี 18 % มีการนำมันสำปะหลังจากฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เข้ามา แต่ก็มีพันธุ์ระยอง 1 ไม่ได้ ต่อมาเมื่อนักวิจัย 40 คน เดินทางไปฝึกงานให้ทุนสนับสนุน 7 คนเป็นนักพัฒนาในการปรับปรุงพันธุ์ ลาตินอเมริกาได้รับประทานมันสำปะหลังมาก ต้องการรสชาติ เอาเชื้อมาจากโคลัมเบีย ให้ไทยเป็นศูนย์กลาง สามารถเอาชนะพันธุ์ระยอง 1 ได้ พันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 ระยอง 5 ระยอง 90 ให้เกษตรกรมารับฟรี ทำให้ภาคอุตสาหกรรมเปลี่ยนแปลง เนื่องจากพันธุ์ใหม่ ให้ผลผลิตดีกว่ารูปทรงดี มีการตั้งมูลนิธิพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย ด้วยงบประมาณ 600 ล้านบาท ขณะนี้พันธุ์ระยอง 1 เริ่มหายาก ส่วนมากเป็นพันธุ์เกษตรศาสตร์ ประมาณ 55 % อันดับสอง คือ ระยอง 5 อันดับสาม คือ ระยอง 90 เมื่อ 30 ปีที่แล้วผลผลิตจาก 2 ต้นกว่า ๆ ต่อไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 3.5-3.6 ต้นต่อไร่ วิเคราะห์สาเหตุที่ผลผลิตของพันธุ์ทั้ง 3 พันธุ์เพิ่มขึ้นมาประมาณ 20 % FAO ได้ทดลองโดยใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี พบว่าผลผลิตลดลงถ้าไม่ใส่ปุ๋ย ส่วนผลผลิตที่ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ในอัตรา 600 กก.ต่อไร่ จะให้ให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น เมื่อปีที่ผ่านมามี 79 % ของเกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยเคมี อัตรา 30 กก.ต่อไร่ ผลผลิตเพิ่มขึ้นมา 700-800 กก.ต่อไร่ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการที่จะเพิ่มผลผลิตจะต้องคำนึงด้านพันธุ์มันสำปะหลังและปุ๋ยด้วย นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาการอนุรักษ์ดินระยะยาว การปลูกให้องค์รท้องถิ่น อบต. อบจ. มาดูแลการใช้เครื่องปัก การกำจัดวัชพืชโดยใช้สารเคมี เครื่องขุดดิน เครื่องลำเลียง เครื่องจักรกลต่าง ๆ การกำจัดเพลี้ยแป้งสีชมพูใช้แตนเบียนให้กินเพลี้ยแป้งสีชมพู

การพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไม่สนองความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ สังคมอ่อนแอ โดยต้องปรับปรุงพื้นฐานก่อนที่จะไปขึ้นสูงต่อไป งบประมาณของแต่ละโครงการที่วิจัยใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง ไม่ตรงประเด็น

เอกชน : การใช้แรงงานปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นแรงงานต่างชาติที่เข้ามาตามแนวชายแดนที่เข้ามาอย่างไม่ถูกต้อง แล้วกฎหมายไม่รับรอง เกิดปัญหาแรงงานเถื่อน เรื่องการขนส่งรถสิบล้อบรรทุกได้ 25 ต้น/คัน

น้ำหนักมันสำปะหลัง 20 ตัน/คัน ต้องจ่ายประมาณ 500 บาท/คัน/เดือน ดังนั้น การจะกระทำใด ๆ ต้องจ่ายนอกระบบ และนี่เป็นปัญหาที่รอการแก้ไข

ข้อสรุป

ระดับปัจจัยการผลิตและการผลิต

1. ในการวิจัยพันธุ์มันสำปะหลังยังขาดแคลนการวิจัยเพื่อต้านทานแมลงศัตรูพืช เดิมมันสำปะหลังมีศัตรูน้อย แต่ในปัจจุบันค้นพบว่า มีเพลี้ยแป้งสีชมพูระบาดเกิดความเสียหายในระดับสูง จำเป็นต้องมีการพัฒนาพันธุ์ที่ทนทานต่อเพลี้ยขึ้น
2. แรงงานที่ใช้ในการปลูกและเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังมีแนวโน้มลดลง จึงควรมีการวิจัยและพัฒนาเครื่องจักรกลการเกษตรสำหรับปลูกและเก็บเกี่ยว เพื่อทดแทนแรงงานในอนาคต

ระดับการรวบรวมผลผลิตและแปรรูป

1. การแปรรูปผลผลิตมันสำปะหลังยังมีอยู่น้อย เพราะผลผลิตส่วนใหญ่ขายไปในลักษณะวัตถุดิบขั้นต้น เพื่อทำอาหารสัตว์และผลิตภัณฑ์อาหาร
2. การแปรรูปขั้นสูง เช่น การเปลี่ยนคุณสมบัติของแป้งยังมีงานวิจัยน้อย เทคโนโลยีส่วนใหญ่ได้จากการร่วมทุนกับต่างประเทศ

ค. ยางพารา

คุณอัท (ตัวแทนอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์กลุ่มยางพารา) : สถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยสามารถผลิตยางพาราได้ปีละ 3.2 ล้านตัน และส่งออกในรูปแบบวัตถุดิบประมาณ 2.8 ล้านตัน คิดเป็น 88% คิดเป็นมูลค่า 2 แสนล้านบาท ส่วนอีก 4 แสนล้านบาท หรือ 12% ถูกแปรรูปเพื่อใช้ภายในประเทศ คิดเป็นมูลค่า 12,000 ล้านบาท ถ้าพูดถึงศักยภาพการแข่งขันเรา คือ อันดับหนึ่งของผู้ส่งออกยางพารา ผลผลิตเฉลี่ยยางพาราของไทย 300-400 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ราคามีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างที่ส่งเสริมที่สำคัญ คือ การขยายตัวของเศรษฐกิจของจีนโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยานยนต์ ซึ่งส่วนใหญ่การส่งออกยางพาราของไทยเน้นตลาดจีนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ยังมีอินเดียซึ่งก็มีการเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมรถยนต์และนำเข้ายางจากเราเช่นกัน ดังนั้น ในตอนนี้เรามองว่ามีความต้องการใช้มีมากกว่าปริมาณการผลิต และอุตสาหกรรมยางพาราจะมีการขยายตัวจึงเป็นแนวโน้มที่ดี

การใช้ยางพารา ร้อยละ 80% ถูกใช้ในอุตสาหกรรมยางรถยนต์ ร้อยละ 20% ใช้ทำถุงมือยาง ที่เหลืออีกร้อยละ 20 % ถูกใช้ในอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น ยางสายพาน ยางในวิศวกรรมต่างๆ เป็นต้น

ในแง่ของปัญหาโลกร้อนเราพยายามผลักดัน เพราะยางสังเคราะห์ในขั้นตอนการผลิตปล่อยคาร์บอนดีมาก แต่ยางพาราซึ่งได้จากธรรมชาติจะมีปริมาณคาร์บอนน้อยกว่ามาก และต้นยางพาราก็สามารถดูดซับคาร์บอนได้ดีด้วย จึงเป็นช่องทางหนึ่งที่จะทำให้เกิดการใช้ยางพารามากขึ้น

จุดแข็งของยางพารา คือ เราเป็นผู้ส่งออกอันดับหนึ่ง จึงค่อนข้างมีอำนาจต่อรองพอสมควร แต่จุดอ่อนของเรา คือ ราคา ซึ่งตลาดไม่ได้อยู่ในประเทศไทย และคู่แข่งสำคัญของยางพารา คือ ยางสังเคราะห์ซึ่งผันแปรตามราคาน้ำมัน ดังนั้น ถึงแม้จะมองเรื่องธรรมชาติแต่ด้วยราคาที่ถูกลงกว่า ผู้ใช้จะเลือกใช้ยางสังเคราะห์ เนื่องจากความประหยัด แต่ถ้าราคาใกล้เคียงกันยางพาราย่อมสดใสกว่า

งานวิจัยในอดีตส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ต้นยาง คือ เรื่องพันธุ์ แต่โดยภาพรวมแล้วยังไม่ตรงประเด็น เนื่องจากยางมีอายุการเก็บเกี่ยวนาน โดยเฉลี่ยประมาณ 25 ปี จึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะเปลี่ยนพันธุ์บ่อยๆ ซึ่งการที่พันธุ์ยางพาราหลากหลาย สามารถปลูกได้หลายพื้นที่ก็เป็นเรื่องที่ดี แต่เราก็ควรมองทั้งระบบ คือ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำด้วย เหตุผลที่เราวิจัยและพัฒนาไม่ครอบคลุมทั้งห่วงโซ่ เนื่องจากหน่วยงานที่ให้ทุนวิจัยต้องการผลงานในรูปธรรม คือ ต้นยาง แต่แง่ของอุตสาหกรรมยางพารายังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ซึ่งประเด็นที่สำคัญ คือ ราคา ผู้ประกอบการต้องการความนิ่งของราคา เพราะธุรกิจขนาดเล็กไม่สามารถเก็บสต็อกสินค้าได้มากจึงเสียเปรียบรายใหญ่ ทำให้การแข่งขันเมื่อเกิดราคาผันผวนรุนแรงอาจต้องปิดกิจการ และเนื่องจากร้อยละ 80% ของการใช้อยู่ในภาคอุตสาหกรรมยานยนต์และถุงมือยาง ดังนั้นงานวิจัยที่อยากได้ คือ งานวิจัยที่ช่วยแก้ปัญหาให้กลุ่มอุตสาหกรรมยางล้อและกลุ่มอุตสาหกรรมถุงมือยาง เช่น งานวิจัยที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมเหล่านี้ เป็นต้น

ผู้เข้าร่วม : เราควรมีการจับมือกับอินโดนีเซียซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่อีกราย เพื่อที่จะได้กำหนดปริมาณการผลิตยางพาราให้เกิดเสถียรภาพของราคา ยาง อุตสาหกรรมยานยนต์เป็นซัพพลายเออร์รายใหญ่ที่สุดของยางพารา คือ ประมาณครึ่งหนึ่งของผลผลิตยางทั้งหมด ตอนนี้หลายบริษัทผู้ผลิตล้อค่ายยักษ์ใหญ่ก็มาอยู่ในไทย เช่น โยโกฮาม่า แมกซิส บรีสตัน มิชลิน เป็นต้น มาตั้งฐานการผลิตที่ไทยเพื่อการส่งออก เพราะเป็นการลดต้นทุนการขนส่ง แต่ทั้งนี้ก็ยังไม่ได้มีการถ่ายทอดความรู้กับแรงงานไทยยังคงเป็นทางอ้อม

ผู้เข้าร่วม : เราควรมีการส่งเสริมเทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรม เช่น ให้ความรู้การศึกษาทางด้านวิศวกรรมยาง โพลีเมอร์ ไม่ใช่ส่งเสริมแต่การพัฒนาด้านคุณภาพนี้อย่างเดียว

ข้อสรุป

ระดับปัจจัยการผลิตและการผลิต

1. การวิจัยและพัฒนาพันธุ์ทำได้ช้า เพราะไม่ยี่นด้านใช้เวลาในการวิจัยนาน ทำให้ไม่เป็นที่นิยมของนักวิจัย แต่ในปัจจุบันอาจใช้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านพันธุกรรม ในการคัดเลือกยีนส์ที่มีความจำเพาะเจาะจง เพื่อช่วยย่นระยะเวลาในการวิจัยลงได้
2. ระดับการแบ่งปันผลประโยชน์ ระหว่างเกษตรกรเจ้าของทุนและแรงงานในฟาร์มอยู่ในระดับสูง จึงค่อนข้างจูงใจให้แรงงานยังคงอยู่ในระบบ แต่แรงงานที่มีฝีมือดียังหาได้ยาก

ระดับการรวบรวมผลผลิตและแปรรูป

1. การขายผลผลิตยางยังเป็นการขายในรูปวัตถุดิบ การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ยางยังมีอยู่น้อย
2. สำหรับการผลิตรายล้อย มีแนวโน้มที่จะเข้ามาผลิตในประเทศเอเซียมากขึ้น เนื่องจากเป็นตลาดที่กำลังเติบโตในปัจจุบัน

ง. อ้อยและน้ำตาลทราย

คุณชรัช : ไทยเป็นผู้ส่งออกน้ำตาลอันดับ 2 ของโลก อันดับ 1 คือ บราซิล อันดับ 3 คือ ออสเตรเลีย ปีที่ผ่านมาได้ผลผลิตอ้อย 68 ล้านตัน น้ำตาล 6.9 ล้านตัน ซึ่งผลผลิตน้อยกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากความหวานไม่ดี มีสิ่งสกปรกปนเปื้อนมาก ทวีปเอเชียผลิตน้ำตาลไม่เคยเพียงพอต่อการบริโภคปกติจะนำเข้ามาจากบราซิลกับออสเตรเลียบ่อนตลาดในภูมิภาค เมื่อ 2 ปีที่ผ่านมาน้ำตาลไม่เพียงพอทำให้ราคาส่งออกดี จึงเกิดปัญหาลักลอบส่งออก-นำเข้า โดยถ้าราคาตลาดโลกสูงจะเกิดการลักลอบส่งออก แต่หากราคาตกต่ำ จะเกิดการลักลอบนำเข้า รัฐบาลจึงจัดงบประมาณสนับสนุนการจัดทำน้ำตาล ลูกค้าตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ ตลาดในเอเซีย โดยมีอินเดียเป็นประเทศคู่แข่งทางการค้าแต่ผู้ไทยยังไม่ได้ปริมาณการบริโภคอยู่ที่ประมาณ 2.2 ล้านตัน คนไทยบริโภค 30 กก./คน/ปี ฝรั่งเศส 40 กก./คน/ปี เชื่อว่าน้ำตาลจะมีราคาสูงขึ้นในอนาคต

ประเทศบราซิลโรงงานน้ำตาลปลูกอ้อยเองถึง 80% โรงงานและเกษตรกรจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับรัฐมากนัก พึ่งตนเองได้ การทำ R&D อ้อยของต่างประเทศ ผู้ลงทุนวิจัย คือ ภาคเอกชน โรงงาน และชาวไร่เป็น

หลัก ขณะที่ไทยพึ่งเกษตรกรรายย่อย จำนวน 1,000 ราย เกี่ยวกับเรื่องพันธุ์อ้อย การกำหนดนโยบายเรื่อง การวิจัยพันธุ์ควรเป็นการนำท่อนพันธุ์ไปทดลองมากกว่าการวิจัยตัดต่อยีนส์ ต้นทุนการทำวิจัยไทยเท่ากับ 3 บาทต่อตันอ้อย กองทุนอ้อยมีไว้เพื่องานวิจัยและรักษาเสถียรภาพเป็นหลักปีละ 250-300 ล้านบาท ส่วนมากใช้ไปกับการควบคุมระบบ เช่น ชั่งน้ำหนัก ควบคุมการเข้าออกของอ้อยและน้ำตาล การทำวิจัย และพัฒนา (R&D) ของไทยมีมากพอสมควร แต่ไม่มีผู้รวบรวมหรือหน่วยงานรับผิดชอบงานวิจัยจริง ๆ ไม่เหมือนมันสำปะหลังที่มีมูลนิธิโดยเฉพาะ ผลงานวิจัยจึงออกมาช้าหรือไม่ตรงกับความต้องการ บางครั้งมี ผลงานวิจัยแต่ไม่รวบรวมหรือไม่ต่อเนื่อง ไม่มีระบบเตือนภัยที่ชัดเจน เช่น การระบาดของแมลง โดยใช้ bio control อาชีพนักวิจัยพืชหายาก เป็นต้น

งานวิจัยในระยะเบื้องต้นเรายังพอแข่งขันได้ แต่ระยะที่เกิน 3-5 ปี ขึ้นไป ถ้าเราไม่เริ่มงานวิจัยตรง จุดนี้เราจะไม่มีผลงานวิจัยและไม่มีนักวิจัยที่เป็นมืออาชีพเลย ประเทศไทยเรายังพอใจกับตัวเลขการ ส่งออกสินค้าเกษตรขั้นต้น (upstream) แต่ไม่ศึกษามูลค่าของสินค้าตลอดห่วงโซ่ (value chain) ซึ่งมีมูลค่า น้อยมาก ขณะที่สินค้าขั้นปลาย (down stream) ส่วนเหลือกำไรสูงมาก แต่เราผลิตขายน้อยมาก ปัญหา ของเรา คือ การทำ R&D ไม่ครบตลอดห่วงโซ่อุปทาน

พัฒนาของการวิจัยของจีนเกิดได้รวดเร็วมาก วิธีการของจีน คือ ให้ผู้ที่เชี่ยวชาญเรื่องอ้อยหรือพืช อื่นที่ต้องการศึกษามานำเสนอผลงานวิจัยให้นักวิจัยคนจีนฟัง หลังจากนั้นจะเชิญผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นมา เป็นผู้วิเคราะห์วิจารณ์ผลงานวิจัยของนักวิจัยจีนในปีต่อมา กระบวนการพัฒนางานวิจัยเรื่องอ้อยไทยมักไม่ ตามความต้องการโรงงาน แต่ไปถามชาวไร่ รายได้ของชาวไร่อยู่ที่น้ำตาล ซึ่งอยากได้พันธุ์อ้อยที่มีน้ำตาลสูง แต่โรงงานไม่ได้สนใจพันธุ์ โรงงานสนใจกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ปัจจุบันมีพันธุ์หลัก ๆ ไม่ถึง 5 พันธุ์ ชาวบ้านเป็นผู้ตัดสินใจว่าเลือกพันธุ์ไหน

ผู้เข้าร่วม : เราไปเน้นเฉพาะเสถียรภาพ ไม่มีการค้นคว้าวิจัยอ้อย การวิจัยไม่ตรงตามความต้องการของ โรงงาน โรงงานที่ประสบความสำเร็จ คือ โรงงานที่ไม่ทิ้งชาวไร่ เราสู้โคลัมเบียในด้านงานวิจัยไม่ได้ทั้งที่ โคลัมเบียส่งออกน้อยกว่าไทย หานักวิชาการเกษตรเก่งๆ ยาก ให้โรงงานสร้างบุคคลากร นักส่งเสริม การเกษตร นักปรับปรุงพันธุ์พืช เรียงเฉพาะสาขาที่ต้องการแล้วกลับมาทำงาน ควรผลักดันกองทุนวิจัยอ้อย ให้กลับมาสนใจเรื่องวิจัยมากขึ้น

ข้อสรุป

ระดับปัจจัยการผลิตและการผลิต

1. เทคโนโลยีการวิจัยพันธุ์เป็นงานที่เอกชนไม่นิยมทำ เพราะลงทุนสูงแต่ผลประโยชน์กระจายไปทุกบริษัท และการทำวิจัยพันธุ์ของนักวิจัยภาครัฐ มีการทำงานร่วมกับภาคเอกชนค่อนข้างน้อย

ระดับการรวบรวมผลผลิตและแปรรูป

1. อ้อยเป็นพืชที่มีกระบวนการจัดการการขนส่งและรวบรวมผลผลิตอย่างเป็นระบบ มีการนำเทคโนโลยีเครื่องจักรเข้ามาช่วยเก็บเกี่ยวและขนย้าย
2. การแปรรูปผลผลิตยังคงต้องแปรรูปเป็นน้ำตาลเพียงอย่างเดียว เนื่องจากติดข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ ผู้ผลิตอาหารที่ต้องการใช้น้ำเชื่อม ต้องนำน้ำตาลไปละลายเอง
3. การผลิตน้ำตาลใช้ประโยชน์จากอ้อยได้เกือบทั้งหมด โดยมีส่วนเหลือทิ้งน้อยมาก

จ. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

อาจารย์ทวีศักดิ์ : งานวิจัยเรื่องข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไทยได้รับการยกย่องว่าเป็นการปรับปรุงพืชที่สำเร็จ และได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ส่งออกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย โดยที่ข้าวโพดหวานกระป๋องส่งออกเป็นอันดับหนึ่งของโลก ช่วงพื้นฐานข้าวโพด 1969, 1979-1980 และ 1980-ปัจจุบัน โดยการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มากที่สุด คือ เดิมพื้นที่ปลูก 12 ล้านไร่ ผลผลิตปริมาณ 4 ล้านตัน ต่อมาพื้นที่เพาะปลูกลดน้อยถอยลงเรื่อยๆ เพราะเกษตรกรหันไปปลูกอ้อย มันสำปะหลัง จนเหลือพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ประมาณ 7 ล้านไร่ ผลิตอยู่ประมาณ 5 ล้านตัน ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 300 กก./ไร่ มาเป็น 700 กก./ไร่

เริ่มต้นทำการเกษตรจะพิจารณาพันธุ์ก่อน ไทยใช้ข้าวโพดลูกผสม 99.99% ในเอเชีย ยกเว้นญี่ปุ่นเหลือข้าวโพดข้าวเหนียวที่ไม่ใช่ข้าวโพดลูกผสม ผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากไทยมีจุดแข็ง นั่นคือ มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชนเมื่อ 20 ปีที่แล้ว มีนโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมการใช้ข้าวโพดลูกผสม ในปี 1984-1985 โดยรัฐซื้อเมล็ดพันธุ์ราคาแพง มาขายให้เกษตรกรในราคาถูก

ปัญหาในเรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ของภาครัฐ คือ งานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่มีการส่งเสริมชัดเจน ความไม่แน่นอนของการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรหลงทิศทางการนอกเหนือจากนั้น ไม่มีการควบคุมด้านโฆษณาเกินจริง ทำให้การผลิตล้มเหลว ความอ่อนแอของ

ภาคเอกชนมาจากภาครัฐ ส่งให้เกษตรกรเป็นหนี้มาก ในเรื่องของวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ได้แก่ พืชหรือข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ชีววิทยา พันธุกรรม พันธุกรรมกับการปรับปรุงพันธุ์เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ในการหาพันธุ์ใหม่ที่ดี ทนต่อโรคและแมลง ใช้ปุ๋ยให้ครบ 13 ตัวเพียงพอ วันนี้การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปลูกข้าวโพด 1 ไร่ ใช้ไนโตรเจน 10 กก. ต้องใช้ปุ๋ยอินทรีย์ 1 ตัน/ไร่ จึงจะพอ จึงเกิดปุ๋ยดินขึ้น บริษัทเอกชนที่ทำงานด้านวิจัยข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ บริษัท ซีพี วิจัยได้ 4-5 ปี และบริษัท The corn company ทำงานวิจัยเรื่องเกษตรในประเทศไทย ทำงานปรับปรุงพันธุ์ ปรับปรุงเชื้อพันธุกรรม บางบริษัทต่างชาติที่ทำ bio technology ร่วมกันในอนาคตจะมีเทคโนโลยีใหม่ๆเกิดขึ้น การตัดต่อยีนส์ การทำ GMO ต้องใช้ทีมงานที่ใหญ่มาก ซึ่งไม่จำเป็นต้องสนใจ ในตลาดเมล็ดพันธุ์ในไทยมีอยู่ 2 หมื่นตัน เป็นเงิน 2,400 ล้านบาท ข้าวโพดหวาน 500 ตัน เป็นเงิน 350 ล้านบาท เบบีคอน 1,200 ตัน เป็นเงิน 120 ล้านบาท ข้าวโพดข้าวเหนียว 300 ตัน เป็นเงิน 150 ล้านบาท ข้าวโพดไร่ในมือต่างชาติ 95% ข้าวโพดหวานเป็นของคนไทย ไทยส่งออกเมล็ดพันธุ์มาก โดยข้าวโพดไร่ส่งออก 13,000 ตัน ข้าวโพด 5 ปีข้างหน้าจะต้องหาพันธุ์ที่ดี ด้านทานโรคแมลง ทนแล้ง ลำต้นที่แข็งแรง เพื่อการเก็บเกี่ยวด้วยเครื่องจักร

ในแรงงานวิจัยภาครัฐทำงานปรับปรุงพันธุ์เพื่อเอาผลงาน ซึ่งต่างจากภาคเอกชนทำงานจริงจังพยายามหานโยบายภาครัฐในการปรับปรุงพันธุ์ พบว่า ไปอยู่ในหมวดพืชไร่อื่น ๆ อยากเห็นนโยบายที่แน่นอน เช่น การปรับปรุงพันธุ์พืช ไทยไม่มีการบริหารที่จริงจัง แต่กลับขอเงินเยอะมาก ไม่เคยคิดที่จะทำให้อีกกว่านั้น การนำเข้าพันธุกรรมเข้าจากต่างประเทศเพื่อการปรับปรุงพันธุ์พืชยากมาก ควรจะดูว่าทำอย่างไร จึงจะเหมาะสม และนักปรับปรุงพันธุ์พืชยังขาดแคลนทั่วโลก ต้องหาทางฝึกนักปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ ๆ การลงทุนทำงานวิจัย ในปี 1960 ไทยใช้เงินทำงานวิจัยเรื่องข้าวโพด 2,600 ล้านบาท

ข้อสรุป

ระดับปัจจัยการผลิตและการผลิต

1. การวิจัยด้านพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของรัฐมีน้อยลง เนื่องจากความก้าวหน้าของภาคเอกชนในการผลิตพันธุ์แบบลูกผสม แต่เอกชนส่วนใหญ่เป็นบริษัทจากต่างประเทศ
2. ขาดแคลนนักวิจัยภาคสนาม

ระดับการรวบรวมผลผลิตและแปรรูป

1. ในการรวบรวมผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต้องการความรวดเร็วในการรวบรวม เนื่องจากมีโอกาสที่ผลผลิตจะเสียหายจากการเติบโตของเชื้อราและสารอัลฟาโทกซิน ซึ่งในปัจจุบันปัญหานี้ลดลงมาก แต่ยังไม่หมดไป
2. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยส่วนใหญ่จะถูกใช้สำหรับอุตสาหกรรมปศุสัตว์ภายในประเทศ โดยมีส่งออกอยู่เล็กน้อย แต่โดยรวมไทยเป็นประเทศผู้นำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากการเติบโตของภาคปศุสัตว์

จ. กุ้ง

ดร.ผณิศวร ชำนาญเวช สหกรณ์อาหารแช่เยือกแข็งไทย : การส่งออกสินค้าแช่เยือกแข็งที่มีมูลค่ามากที่สุดคือ อาหารแปรรูป และกุ้ง และปลา โดยการส่งออกกุ้งมีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด ประมาณ 70% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ซึ่งแต่เดิมปลาหมึกเป็นสินค้าที่เราส่งออกได้มากแต่ในช่วงหลังๆ ส่งออกได้น้อยลงเนื่องจากเรายังไม่มีกัลเลียง ต้องอาศัยการจับจากทะเลซึ่งมีจำนวนลดลง ในระยะยาวสินค้าที่อนาคตสดใส คือ กุ้ง ซึ่งเราเลี้ยงเอง มีน้ำหนักไม่มากแต่มูลค่ามาก เนื่องจากราคาค่อนข้างดี ตลาดที่ใหญ่ที่สุดของกุ้งไทย คือ ตลาดสหรัฐอเมริกา ประมาณ 40% ของปริมาณการส่งออกกุ้งทั้งหมด

จุดแข็ง : เรามีอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น โรงน้ำแข็ง เราผลิตได้หลากหลายตามความต้องการของลูกค้า มีระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ มีความร่วมมือกันได้ดีระหว่างเกษตรกรและชาวประมง เป็นต้น

จุดอ่อน : (1) ไทยส่งออกไปตลาดสหรัฐมากเกินไป ปีนี้ลดเหลือ 40% จะไปยุโรปให้มากขึ้น (2) ขาดแคลนสินค้าตัวอื่น เช่น ปลาหมึก ปลา เป็นต้น (3) เงินบาทแข็งค่า (4) ขาดแคลนแรงงาน

การแก้ไขปัญหาเรื่องห่วงโซ่การผลิต ทำได้โดยผลิตที่ไหนให้ขายตรงนั้น นั่นคือ โรงงานควรจะย้ายไปอยู่ใกล้ฟาร์มให้มากขึ้น เช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานีต้องการจับตลาดสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น ฯลฯ ก็ให้มุ่งสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้อนตลาดเป็นการเฉพาะ เริ่มจากระดับเกษตรกร จัดระบบแรงงานให้เหมาะสม จัดระบบมาตรฐานสินค้าต้องรวมเรื่องมาตรฐานอุปกรณ์ด้วย เพื่อลดต้นทุนโลจิสติกส์ เช่น ถังที่ขนส่งกุ้งเป็นถังใส่สารเคมีมาก่อนแล้วนำมาดัดแปลง ควรศึกษาเรื่องกุ้งปลอดโรค ปัญหากุ้งกุลาดำที่มีความเสี่ยงสูง ปัจจุบันราคาพ่อแม่พันธุ์แพง แต่ไม่มีคุณภาพ

ผู้แทนจากบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) : กิจกรรมของบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมต้นน้ำ ได้แก่ การปรับปรุงพันธุ์ลูกกุ้งไปผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก ที่ผ่านมามีเลี้ยงกุ้งกุลาดำปี 2530 และในช่วงปี 2540-2550 เปลี่ยนมาเป็นกุ้งขาว และในปี 2550 เปลี่ยนเป็นกุ้งขาว 7 สี บริษัทมีเรื่องการปรับปรุงพันธุ์ เน้นการผลิตลูกกุ้งชายซึ่งเน้นการเพิ่มผลผลิต การต้านทานโรค การเติบโต รูปแบบของการเติบโต คำนวณจากจำนวนผลผลิตต่อเนื้อที่ต่อเวลา การปรับปรุงพันธุ์ที่ต้านทานต่อโรคต่าง ๆ สายพันธุ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ แยกได้ 400 กว่าสายพันธุ์ ลักษณะเด่นของแต่ละสาย แยกได้อีกเป็น กลุ่มที่ 1 ให้ลูกมาก กลุ่มที่ 2 อัตราแลกเนื้อต่ำ กลุ่มที่ 3 การเจริญเติบโตดีกว่า และกลุ่มที่ 4 การต้านทานโรค ใน 400 กว่าสายพันธุ์จะผสมข้ามสายพันธุ์ไปมา เพื่อหาสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพในตลาดขณะนั้น

การพัฒนาสายพันธุ์จะเน้นไปที่ความต้องการของตลาด ณ เวลาใด เวลาหนึ่ง นอกจากนี้ ต้องดูเรื่องการนำพันธุ์ไปใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ แต่จะปีละประเมินเปรียบเทียบว่าเราไปถึงจุดไหนแล้ว

ปัจจุบัน พบว่า ของกุ้งขาวของไทยเป็นการพัฒนาพันธุ์อันดับ 1 ของโลก สามารถพัฒนาให้กุ้งเติบโตได้ถึงวันละ 0.56 กรัม และน้ำหนักกุ้ง 30 กรัม ใช้เวลาแค่ 70 วัน แต่ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่กำหนด เช่น คุ่มอุณหภูมิ ความเค็ม เป็นต้น ในส่วนของอาหารกุ้งจะมีการพัฒนางานทดลอง จะใช้ Balance amino acid เข้ามาเกี่ยวข้อง รวมถึงลักษณะเม็ดของอาหาร ขนาดของอาหารต่างๆ

การเลี้ยงจะเน้นระบบ Bio Quality การป้องกันการติดเชื้อจากภายนอก เน้นการตรวจสอบย้อนกลับได้ เน้นการเป็นมิตรกับสภาพแวดล้อม ประเทศที่นำเข้าใช้วิธีกีดกันรูปแบบทางการค้า เช่น ACC เป็นต้น

ในอดีตการวิจัยมักเน้นการผลิตช่วงต้นน้ำ จาก ปี 2530-40 วิจัยเรื่องการผลิตให้เกิดตัวกุ้งเท่านั้น ราคากุ้ง 300-500 บาท/กิโลกรัม อัตรารอด 20-25% อีก 10 ปีต่อมา 2540-50 เราเริ่มไม่อิงกับธรรมชาติ เริ่มมีการควบคุมบางอย่าง ในอนาคตเน้น Fully Automatic หมายถึงเราสามารถจ้างแรงงาน 1 คนต่อการผลิตทั้งระบบ แรงงานจะเป็นปัญหาในอนาคต นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของพลังงานที่แพงขึ้น เรื่องภาวะโลกร้อนซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เราต้องใช้พลังงานให้น้อยลง โดยงานวิจัยพยายามลดการผลิต CO₂ ลง

มีเรื่องที่ยากจะเสนอ คือ เรื่องการเพาะแพลงค์ตอน ที่ใช้ CO₂ เป็นการช่วยลดภาวะโลกร้อน ให้รัฐทำต่อไป ต้นทุนการผลิตกุ้ง 1 กก./80 บาท ราคากุ้งปัจจุบันอยู่ที่ 100-120 บาท ฉะนั้น การเลี้ยงกุ้งจะต้องควบคุมทุกอย่าง จึงอยากให้รัฐเข้ามาช่วยดูแลในส่วนนี้ และอยากให้รัฐเพิ่มเงินวิจัยให้แก่กรมประมงหรือนักวิจัยมากขึ้น

ขณะนี้ถ้าเกษตรกรลงทุนโรงเรือนเหมือนกับบริษัท ซีพี เกษตรกรจะไม่คุ้มทุน เพราะต้นทุนสูงมาก แต่อนาคตอาจลงทุนได้ แต่ต้องหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตให้ได้ค่าเฉลี่ยที่ 4-5 กก./ตรม.

ข้อสรุป

ระดับปัจจัยการผลิตและการผลิต

1. เทคโนโลยีการจัดการพันธุ์กุ้งกุลาดำยังอยู่ในระดับห้องปฏิบัติการ แต่กุ้งแวนาไม่สามารถพัฒนาขึ้นใช้เองในระดับการค้าได้แล้ว
2. เทคโนโลยีการควบคุมคุณภาพน้ำยังใช้ต้นทุนสูงเกินกว่าจะใช้ได้จริง

ระดับการรวบรวมผลผลิตและแปรรูป

1. การรวบรวมผลผลิตกุ้งยังขาดการจัดการที่ดี ตลาดค้ากุ้งสำคัญมีเพียงแห่งเดียวใกล้กรุงเทพฯ ต้องขนส่งกุ้งจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือจังหวัดนครศรีธรรมราชมาขายที่ตลาดมหาชัย หลังจากขายได้ต้องขนส่งกลับไปแปรรูปที่โรงงานในจังหวัดชุมพร ซึ่งการซื้อขายในรูปแบบนี้สร้างต้นทุนการขนส่งที่ไม่จำเป็นขึ้น
2. ตลาดทั่วโลกยังต้องการบริโภคกุ้งในลักษณะวัตถุดิบมากกว่ากุ้งแปรรูป ดังนั้น กุ้งทั้งตัวที่มีความสดสูงจะขายได้ราคาดีกว่ากุ้งแปรรูป สังเกตได้จากราคา F.O.B. ของกุ้งสดแช่แข็ง และกุ้งแปรรูป ต่อ กิโลกรัมมีราคาต่างกันไม่มากนัก แต่น้ำหนักกุ้งสดแช่แข็งเกือบครึ่งหนึ่งเป็นน้ำหนักหัวและเปลือก ซึ่งไม่ได้สร้างมูลค่า แต่เป็นภาระในการขนส่ง

ข. ไก่เนื้อ

คุณคึกฤทธิ์ (สมาคมผู้ผลิตไก่) : ในสินค้าไก่มีผู้ผลิตหลักประมาณ 10 ราย มีสหรัฐฯ เป็นผู้ผลิตอันดับ 1 ประมาณ 16 ล้านตัน อันดับ 2 คือ จีน ประมาณ 12 ล้านตัน อันดับ 3 คือ บราซิล สหภาพยุโรป และไทยอยู่อันดับที่ 10 สำหรับผู้ส่งออก อันดับ 1 คือ บราซิล ประมาณ 3 ล้านตัน อเมริกา เกือบ 3 ล้านตัน และไทยอันดับ 4 ประมาณ 4 แสนตัน ในปีนี้ไทยคาดว่าจะมีอัตราการเติบโต 1 %

โครงสร้างไก่ของไทยผลิตในช่วง 2-3 ปี ประมาณ 9 ล้านตัวต่อปี และในปีนี้จะถึง 10 ล้านตัว เพราะที่ผ่านมามีราคาสูงขึ้น ผู้ประกอบการและเกษตรกรขยายการเลี้ยงมากขึ้น โครงสร้างเป็นการบริโภคภายในและส่วนหนึ่งก็ส่งออก ประมาณ 4 แสนตัน มูลค่าการส่งออกอยู่ที่ 3 แสนล้านบาท ใน

ประเทศบริโกคไก่อ 73 เปอร์เซนต์ต่อคนต่อปี หรือประมาณ 16 ล้านบาทต่อคนต่อปี ส่งออกประมาณ 4 แสนตัน คิดเป็น 27 %ของการผลิตทั้งหมด ในปี 1973 มีการเติบโตมาเรื่อยๆ ถึง1997 ลดลงในช่วงที่เกิดไข้หวัดนก 60% หลังจากนั้นเติบโตมา 20 %

การส่งออกเนื้อไก่เป็นไก่สุก 95 % ไก่สด 5 % ในปีที่ผ่านมาลดลง 1% เนื่องจากปัญหาของแต่ละประเทศ ตลาดส่งออกในปี 46 ส่งไปญี่ปุ่น 50% ยุโรป 30% และอื่นๆ ปัจจุบันตลาดหลักๆ เป็นการส่งออกไก่สุก ญี่ปุ่น 44 % EU 46 % และอื่นๆ ในปี 2551 ถึงปัจจุบัน ไทยส่งไก่ไปญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น เนื่องจากจีนมีปัญหาหลายๆ เรื่อง เช่น เมลามีน Food safety ฯลฯ โดยปกติญี่ปุ่นนำเข้าจากไทยและจีนเป็นหลัก

การส่งออกในตลาด EU ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา แนวโน้มการส่งออกของไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งไก่สดไก่แปรรูป เมื่อเทียบราคาและปริมาณนำเข้า พบว่า EU ค่าเงินแข็งขึ้นมาก และมีปัญหาเรื่องราคาน้ำมันทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น แต่ความต้องการสูงขึ้น ต่อมาค่าเงินเริ่มอ่อนลงเรื่อยๆ ปัญหาการส่งไก่ไปตลาด EU ตอนนีกลับเป็นเรื่องโควต้า ยุโรปมีการขึ้นภาษีแล้วให้โควต้าชดเชยแก่ไทยและบราซิล ไทยได้รับโควต้าไก่สุกมา 160,000 ตัน และไก่สดหมักเกลือ 92,000 ตัน แต่การส่งออกไก่สดเรายังทำไม่ได้ เพราะ EU ไม่มั่นใจเรื่องไข้หวัดนก ปัจจุบันผู้นำเข้าจากไทยจาก 100% ได้มา 0.3 % เพราะมีคนเข้ามาเก็งกำไรโควต้ามาก หลังจากไทยถูกจำกัดเรื่องโควต้า พิกัดไก่สุก ถ้าเป็นไก่ Content คือ มีเนื้อไก่มากกว่า 57% ก็จะอยู่ในโควต้าแสนหก ต่อมา ผู้นำเข้าเล็งเห็นว่าปริมาณไม่พอ เลยเปลี่ยนพิกัดใหม่ คือ สินค้าที่มีเนื้อไก่น้อยกว่า 57 % มาเข้าอีกพิกัดหนึ่ง ทำให้ 2-3 ปีมา มีตัวเลขเพิ่มขึ้น ทาง EU นำตัวเลขมาคำนวณเป็นโควต้าใหม่ ยื่น WTO กำหนดเป็นโควต้า เป็นสินค้า 8 พิกัด มีดับเปิด ดับห่าน 1 พิกัด เสียภาษี 1.2 % ไทยจึงไม่ส่งเข้าไป และถ้ามีเนื้อไก่มากกว่า 57% เสียภาษี 800 ยูโรต่อตัน บราซิลส่งไป 9,000 ตัน อีกมีเนื้อไก่อยู่ที่ 25-57% มีทั้ง Uncooked, Cooked บราซิลส่งไป 300,00 ตัน ไทยส่ง 10,000 ตัน และมีเนื้อเปิด ไทยส่ง EU อันดับ 1

ตลาดอื่นๆ มีสิงคโปร์ มาเลเซีย เวียดนาม โดยก่อนปี 2546 ส่งไก่สดไปสิงคโปร์ 15,000 ตัน หลังจากนั้นส่งไก่ปรุงสุก 9,000-10,000 ตัน ส่งไก่สดไปมาเลเซีย 14,000 ตัน เวียดนาม 10,000 ตัน ฟิลิปปินส์ส่งไม่ได้ แคนาดา 2,000 ตัน สหรัฐฯ ส่งไม่ได้ ตะวันออกกลาง ในปี 2546 ส่ง 2,000 ตัน หลังจากนั้นลดลงมา มีส่งไปประเทศซาอุดีอาระเบียบ้าง ฮองกง-เกาหลี่ 5,000 ตัน

จุดแข็งของไทย คือ 1) เรื่องแรงงานในการตัดแต่งเนื้อไก่ ไทยใช้แรงงานคนในการตัดแต่งเนื้อไก่ที่มีความชำนาญ ถือเป็นจุดแข็งเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ที่ไม่มีแรงงาน ศักยภาพทางด้านอาหารสัตว์ คือเรื่องข้าวโพด ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการเลี้ยงไก่ ประมาณ 50-60% แต่เมื่อเทียบกับบราซิลไทยอาจสู้ไม่ได้ 2) จุดแข็งอีกด้านหนึ่งของไทย คือ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน และการปรับตัวของภาคเอกชนเมื่อมี

ปัญหาในหลายสถานการณ์ เช่น ในช่วงที่เอกชนส่งออกน้อยมีปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิต ในปี 2535-2536 มีปัญหาเรื่องการนำเข้ากากถั่วเหลือง ส่งไก่สดสู้จีนไม่ได้ เอกชนมีการปรับตัวมาผลิตไก่แปรรูปเพื่อความอยู่รอดได้ด้วยตัวเองตลอดมา

จุดอ่อนของไทย 1) ถั่วเหลือง ไทยต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ ประมาณล้านกว่าตัน กากถั่วเหลือง 2 ล้านตัน 2) ด้านต้นทุนอาหารสัตว์มีราคาแพง ต้องหาทางปรับปรุงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้ดีขึ้น 3) ตลาดส่งออกมีจำกัดและตลาดภายในมีขนาดเล็ก ดังนั้น ต้องสร้างสมดุลย์ระหว่างตลาดส่งออกกับตลาดภายในให้ไปด้วยกัน การต่อรองระหว่างประเทศเป็นเรื่องการเมือง 4) เรื่องกำลังคน ตามระเบียบของต่างประเทศต้องมีสัตว์แพทย์ประจำโรงงาน ปัจจุบันสัตว์แพทย์ไม่ใช่พนักงานประจำ เข้า-ออกบ่อยมากอยู่แค่ 1-2 ปี กลายเป็นปัญหาของผู้ประกอบการ ฉะนั้น หากอยากส่งออกเพิ่มขึ้น เรื่องกำลังคนก็ต้องจัดการให้เหมาะสม

การวิจัย CARBON FOOD PRINT มีการดำเนินงานไปแล้วร่วมกับสถาบันการศึกษา ในการวัดค่า CARBON FOOD PRINT ในการผลิตไก่ 1 ชิ้นใช้ CARBON ไปเท่าไร เรื่องการปนเปื้อนเชื้อ VRE ในเนื้อไก่ งานวิจัยเรื่องอาชานิก ที่เกิดมาจากปลาปน การวิจัยเรื่องไก่หมักเกลือ ถนนอาหารใช้เวลาที่วันเพื่อเจรจากับ EU การศึกษาเรื่องการปนเปื้อนของเชื้อแคคซิลโลแบ็กเตอร์ ตั้งแต่พ่อแม่พันธุ์ งานวิจัยเรื่องวัคซีนกันบิตแทนการใช้อยาปฏิชีวนะ สำหรับนโยบายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแง่ของการส่งออก อิงตาม CODEK ปัจจุบันกรมปศุสัตว์มีการใช้ระบบออนไลน์ในการควบคุมการเคลื่อนย้ายไก่เพื่อคุมโรค และใช้ GPRS เพื่อควบคุมฟาร์ม การเกิดโรค อนาคตมองว่าแรงงานมีปัญหาขาดแคลนแรงงาน อาจนำเทคโนโลยีมาใช้ในส่วนของ การแปรรูปอาจต้องนำเครื่องจักรมาใช้มากขึ้น

ข้อสรุป

ระดับปัจจัยการผลิตและการผลิต

1. ปัญหาหลักของการผลิตไก่อยู่ที่วัตถุดิบอาหารสัตว์ เนื่องจากต้องนำเข้าถั่วเหลืองจำนวนมาก
2. กำลังคนของภาครัฐที่เข้ามาดูแลเรื่องปศุสัตว์มีอยู่น้อย

ระดับการรวบรวมผลผลิตและแปรรูป

1. แรงงานฝีมือที่ใช้ในการตัดแต่งหาได้ยากขึ้น และมีต้นทุนสูง
2. ตลาดส่งออกมีค่อนข้างจำกัด ปัญหาด้านโรค เช่น นิวคลาสเซิล ปากเท้าเปื่อย ไข้หวัดนก ฯลฯ

ช. โคนม

อำนวยการ ทงกัก (สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น) : ศูนย์รับน้ำนมในประเทศมากกว่า 100 ศูนย์ เกษตรกรเรียกร้องขอขึ้นราคานมแต่ไม่เคยเพิ่มผลผลิต ราคาอาหารสัตว์เพิ่มตลอดเวลา ขึ้นราคา 4 ครั้งต่อปี บทบาทของเอกชนหรือสหกรณ์ไม่เคยช่วยเหลือผู้เลี้ยงโคนม แต่กลับสร้างภาระปล่อยผู้คิดดอกเบี้ยเกษตรกร ไม่มีการพูดถึงคุณภาพน้ำนมพูดกันแต่เรื่องราคา ที่จริงระบบป้องกันต้องมาก่อน เช่น GAP GMP ระบบตรวจสอบ เป็นต้น

การเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่แย่มากที่สุด อ่อนแอ ต้องพึ่งรัฐตลอด สหกรณ์โคนมต่างๆ ต้องมาคิดแล้วรวมกลุ่มกันสร้างโรงงานอาหารสัตว์ เพื่อทำเองใช้เองทดแทนการซื้อจากบริษัทใหญ่

จุดแข็ง-จุดอ่อน วันนี้ไม่ต้องพูดถึงเพราะอ่อนแอทั้งระบบ แข่งไม่ได้ สู้ไม่ได้

การวิจัยสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตโคนมปัจจุบันไม่มี ทิศทางการวิจัยในอนาคตก็ไม่มี ไม่เอาความจริงทางออกที่ดีเราต้องแยกส่วนกัน โดยให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ไปดูศูนย์ที่เป็นของสหกรณ์ และให้กรมปศุสัตว์ไปดูศูนย์ของเอกชน ฝากถึงรัฐบาลตรวจสอบเรื่องนมโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน เราต้องพึ่งพาตนเอง ลดการนำเข้านมผงจากต่างประเทศ ไม่ให้เสียดุลการค้า เราต้องจับมือผู้ประกอบการในไทย ร่วมกันไป ไม่ใช่แยกกัน ทุกวันนี้เราพูดแต่เรื่องราคา ไม่พูดถึงผลผลิตเลย ความพอดีของเราไม่มี เป็นการเมืองมากไป สิ่งที่เราเรียกร้อง คือ ต้องการให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ไปดูแลควบคุมคุณภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้บริโภค อยากให้กำหนดเรื่องเครื่องมือ นักวิทยาศาสตร์ สัตว์แพทย์

กรมปศุสัตว์ : งานวิจัยเรื่องโคนมมีในเชียงใหม่ แต่เน้นการวิจัยเรื่องแปรรูปให้เป็นมากกว่านมพร้อมดื่ม ไม่เคยให้เกษตรกรพึ่งตนเอง จะให้เลิกผลิตเลยไม่ได้ ส่วนใหญ่สินค้านมเป็นเกษตรกรรายย่อย ดังนั้นการรวมกลุ่มการผลิตจะเน้นในรูปสหกรณ์ จึงไม่มีการแข่งขันเท่าที่ควร กรมฯ ก็พัฒนาเรื่องพันธุ์ ผสมเทียมเราก็ทำกันอยู่ไม่ได้ขาดตกบกพร่อง ส่วนเรื่องคุณภาพอยู่ที่ศูนย์รวบรวมน้ำนมจะให้ความสำคัญ ต้องร่วมมือทำงานระหว่างภาครัฐกับเอกชน จะโทษภาครัฐอย่างเดียวไม่ได้ ต้องโทษตัวคุณเองด้วยที่ไม่ให้ความร่วมมือในการคงคุณภาพไว้ หรือการรักษาคุณภาพ ไม่ใช่แต่มุ่งเน้นราคาอย่างเดียว

ผอ.สุวรรณวาจกกสิกิจ : เกษตรกรโคนมมีพื้นความรู้น้อย ทุกวันนี้ยังเลี้ยงผิดอยู่หลายจุด ต้องมีการปรับการเลี้ยงใหม่ ทางสถาบันพยายามเน้นนโยบายการพัฒนาโคนม เมื่อปี 2525 เป็นต้นมา มีการอบรมเกษตรกรเยอะมาก เมื่อมีความรู้ก็พัฒนาการเลี้ยงดีขึ้น ซึ่งเป็นการอบรมการเลี้ยงสุกร แต่ทางโคนมยังไม่มี จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมให้มาก

ข้อสรุป

ระดับปัจจัยการผลิตและการผลิต

1. การผลิตพันธุ์ที่ทนทานต่อสภาพแวดล้อม แต่ให้ผลผลิตสูงนั้นทำได้ยาก ดังนั้น เกษตรกรควรมีกระบวนการจัดการฟาร์มใหม่เพื่อลดความเครียดวัว โดยเฉพาะเครื่องความสะอาด และความร้อน
2. ควรมีการจำกัดปริมาณการผลิต และจำกัดการส่งเสริมรายใหม่ เนื่องจากการผลิตนมเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศ แต่การบริโภคในประเทศยังมีค่อนข้างจำกัด การส่งเสริมรายใหม่จึงเป็นการเพิ่มปริมาณน้ำนมในขณะที่ไม่มีตลาด เกษตรกรมีโอกาที่จะประสบภาวะขาดทุนสูง

ระดับการรวบรวมผลผลิตและแปรรูป

1. กระบวนการรวบรวมน้ำนมในปัจจุบันไม่มีการตรวจสอบที่เข้มงวดในระดับแหล่งรวบรวมท้องถิ่น และการรับซื้อก็ไม่เน้นคุณภาพน้ำนมเท่าที่ควร
2. กระบวนการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากนมยังมีน้อย